

Dosarul nr. 2ra-754/2022
2-20083946-01-2ra-26052022

Prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Central (T. Mereuță)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Pruteanu, Iu. Cotruță, I. Țurcan)

Î N C H E I E R E

14 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru și Societatea Comercială „Inmark” Societate pe Acțiuni, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru, Societate Comercială „Inmark” Societate pe Acțiuni împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind încasarea în beneficiul Societății Comerciale „Inmark” Societate pe Acțiuni a prejudiciului material, pierderilor financiare, venitului ratat, cheltuielilor de asistență juridică și în beneficiul lui Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilegale a organului de urmărire penală,

împotriva deciziei din 08 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 20 iulie 2020, Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru, S.C. „Inmark” S.A. au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind încasarea în beneficiul S.C. „Inmark” S.A. a prejudiciului material în mărime 1 051 546 de lei constituit din din prețul mărfii în mărime de 964 412 de lei și inflația generată în mărime de 87 134 de lei, pierderilor financiare în mărime de 674 246 de lei, venitului ratat în mărime de 1 143 272 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 40 000 de lei, iar în beneficiul lui Condratiuc Valerii și Ianovici Alexandru a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilegale a organului de urmărire penală în mărime de 450 000 de lei pentru fiecare.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 12 ianuarie 2018, S.C. „Inmark” S.A. în temeiul contractului nr. 201711 din 12 decembrie 2017 cu întreprinderea „Optimum” s.n.c., Belgia, prin vama Sculeni a planificat exportul

către cumpărător, a unei partide de 6,6 tone de miez de nucă, parțial BIO, pregătită de S.C. „Inmark” S.A., însoțită de toate actele necesare exportului, inclusiv certificatul de proveniență EUR1.

Consideră că urmărirea penală pe cauza 2018869022 a fost începută la data de 24 ianuarie 2018 ilegal, invocând în ordonanța ofițerului de urmărire penală al DUP a Serviciului Vamal din 24 ianuarie 2018 ca pretext existența unei bănuieli în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 27, 248 alin. (5) lit. b) și d) din Codul penal.

Potrivit versiunii organului de urmărire penală, persoane neidentificate de organul de urmărire penală, urmărind scopul trecerii peste frontiera vamală a Republicii Moldova a mărfurilor în proporții deosebit de mari, cu folosirea frauduloasă a documentelor de identificare vamală, au depus din numele persoanei juridice S.C. „Inmark” S.A. declarația vamală nr. 20901744 din 12 ianuarie 2018, la care au anexat factura comercială nr. 1 WK Be din 09 ianuarie 2018, certificatul fitosanitar nr. MD 2690075909 din 11 ianuarie 2018 și certificatul de origine nr. A209908 din 11 ianuarie 2018, eliberat în baza unor acte de achiziție ce conțin date neautentice, potrivit cărora urmau să scoată peste frontiera vamală prin postul vamal „Sculeni PVFI” cu mijlocul de transport cu n/î xxxx dotat cu semiremorcă cu n/î xxxx, cantitatea de 6 600 kg de „nuci comune decojite” cu valoarea în vamă în mărime de 964 412 de lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari.

La 20 ianuarie 2018 partida de 6,6 tone de miez de nucă a fost ridicată prin ordonanța de ridicare din 20 ianuarie 2018 a ofițerului de urmărire penală al Serviciului Vamal, Cociorva Victor.

La 16 mai 2018, directorul S.C. „Inmark” S.A., Condratiuc Valerii Mihail a fost recunoscut în calitate de bănuț, iar la 14 august 2018 a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 248 alin. (5) lit. b) și d) din Codul penal.

La 30 octombrie 2018, vice-directorul S.C. „Inmark” S.A., Ianovici Alexandru Anatolii a fost recunoscut în calitate de bănuț, iar la 28 ianuarie 2019 a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 248 alin. (5) lit. b) și d) din Codul penal.

În temeiul art. 521 din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală a decis și tragerea la răspundere penală a persoanei juridice S.C. „Inmark” S.A.

Procurorul în procuratura raionului Ungheni a solicitat instanței de judecată emiterea unei încheieri pentru desemnarea unui reprezentant legal al persoanei juridice pentru aducerea la cunoștință a ordonanței de punere sub învinuire și reprezentarea intereselor societății comerciale.

Prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 12 iulie 2019 demersul procurorului a fost respins.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 august 2019 recursul procurorului a fost respins ca nefondat, cu menținerea în vigoare a încheierii din 12 iulie 2019 a Judecătoriei Ungheni.

Prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 mai 2018 (dosarul nr.10-177/18) plângerea depusă de avocat în interesele reclamantilor și S.C. „Inmark” S.A. a fost admisă.

Instanța a dispus procurorului, conducător al urmăririi penale pe cauza penală nr. 2018869022, să restituie în beneficiul posesorului, bunurile materiale, ridicate în baza ordonanțelor de ridicare din 20 ianuarie 2018 și anume a lotului de 6600 kg de nuci decojite.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019 s-a admis recursul declarat de partea apărării, s-a casat încheierea Judecătoriei Ungheni din 05 decembrie 2018 ca ilegală, s-a respins demersul procurorului de aplicare a sechestrului asupra lotului de 6600 kg de nuci decojite ca fiind nefondat.

Pentru a decide astfel, Colegiul penal a statuat că punerea bunurilor sub sechestru a avut loc peste 11 luni de zile, în pofida faptului că prin încheierea judecătoreului de instrucție a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 mai 2018, s-a dispus restituirea acestor bunuri.

Totodată, Colegiul penal a constatat și alte încălcări grave ale legislației în vigoare, a art. 304 alin. (2) din Codul de procedură penală, art. 1 Protocolul Adițional nr.1 la Convenția CEDO, art.6 al Convenției precum și necesitatea ridicării sechestrului și admiterii solicitării recurentului în partea în care a solicitat constatarea de către organul de urmărire penală a încălcării dreptului de proprietate și dreptul la un proces echitabil a învinuiților Condriatic Valeriu și Ianovici Alexandr.

Conform ordonanței din 27 martie 2020 a procurorului delegat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Poiată, s-a dispus scoaterea integrală de sub urmărire penală a lui Condriatic Valerii Mihail și Ianovici Alexandru Anatolii din motivul lipsei elementelor infracțiunii, clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2018869022 din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, corpurile delictive - 6 600 kg de „nuci comune decojite” ridicate la 20 ianuarie 2018 de la S.C. „Inmark” S.A. urmând a fi supuse nimicirii din motivul expirării termenului de păstrare și alterare.

În temeiul art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr.1545 din 25.02.1998, indică că din 20 ianuarie 2018 de când a avut loc ridicarea ilegală a lotului de 6,6 tone de miez de nuca și până la emiterea ordonanței din 27 martie 2020 de scoatere integrală a învinuiților de sub urmărire penală, clasarea procesului penal din motivul lipsei elementelor infracțiunii (peste 26 luni) proprietarilor Ianovici Alexandr și Condriatic Valerii nu li s-a întors în termen, în conformitate cu deciziile instanțelor de judecată, producția ridicată contrar legii. Lotul de 6600 kg de miez de nucă, valoarea în vamă a căruia a fost apreciată prin ordonanțele de punere sub învinuire a reclamanților în sumă de 964 412 de lei, cu termenul de păstrare de un an de zile, s-a deteriorat complet.

Conform raportului de expertiză efectuată de expertul Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova producția nr. 0431326 din 17 februarie 2020 are umiditate exterioară excesivă, gust pipernicit, rânced, cu pete de mușgai, afectat de putrezire (80)%, cu miros înțepător de putregai, are termenul de păstrare expirat. Astfel, de produs este impropriu pentru consum.

Cu referire la prețul producției relevă că în conformitate cu contractul de cumpărare-vânzare nr. 201711 din 12 decembrie 2017 și invoisul no.1 WK BE s-a convenit că prețul total al miezului de nucă de 6600 kg este de 47 301 euro. O doime din suma respectivă a fost transferată pe contul bancar al S.C. „Inmark” S.A., iar după reținerea mărfii ea fost returnată cumpărătorului conform invoisului.

Au menționat că solicitarea reclamanților către organul de urmărire penală de a efectua verificarea calității partidei de 6600 kg de nuci comune decojite la locul de păstrare a produsului, au fost respinse de procuror.

O altă solicitare, coordonată cu ofițerul de urmărire penală, invitarea expertului de la Camera de Comerț a Moldovei (organ oficial, competent și autorizat) pe data

de 27 mai 2019, a fost respinsă repetat, în acest sens fiind întocmit și un proces verbal.

Totodată, organul de urmărire penală a interzis reclamanților și expertului de a prelua mostrele necesare privind evaluarea calității producției, propunând după expirarea termenului de garanție, luarea mărfii, fără verificarea calității ei.

Multiplele solicitări, peste 20 la număr, adresate ofițerului de urmărire penală, procurorului, conducătorului urmăririi penale, procurorilor ierarhic superiori cu referire la necesitatea întoarcerii mărfii, îndeplinirii hotărârilor irevocabile ale judecătorului de instrucție și deciziei Curții de Apel Chișinău au fost respinse.

Până la data de 27 martie 2020, data emiterii ordonanței de scoatere a lor de sub urmărire penală și clasare a procesului penal, au fost lipsiți de dreptul de posesiune, folosință și dispoziție de bunuri.

Contrar art. 26 din Legea cu privire la tariful vamal din 20.11.1997, cu modificările din 05 mai 2017, autoritatea vamală este în drept să respingă cererea de trecere a mărfii peste frontiera vamală doar în cazul în care dispune de argumente temeinice că această marfa este originară din țara ale cărei mărfuri nu pot fi autorizate pentru trecerea frontierei vamale în conformitate cu legislația sau cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin urmare, neprezentarea certificatului de origine a mărfii, perfectat în modul cuvenit, a datelor suplimentare, a precizărilor în privința originii mărfii nu poate constitui temei pentru refuzul trecerii mărfii peste frontiera vamală, astfel că mărfurile a căror origine nu este stabilită cu exactitate pot fi trecute peste frontiera vamală doar cu condiția achitării taxei vamale la cotele maxime ale tarifului vamal.

Au susținut că organul de urmărire penală nu era în drept să rețină marfa, acțiunile acestuia fiind total ilegale.

Au notat că constituie prejudiciu material prețul producției indicate de organul de urmărire penală în documentele de recunoaștere a reclamanților în calitate de învinuiți în sumă de 964 412 de lei, sumă confirmată și de prevederile contractului de cumpărare-vânzare a miezului de nucă, plus aplicarea procentului de indexare a prejudiciului în legătură cu inflația - 4,17% pentru perioada urmăririi penale (în corespundere cu datele oficiale ale Băncii Naționale ale Republicii Moldova).

Corespunzător, pentru perioada urmăririi penale: $(4,17\% / 12 \text{ luni}) * 26 \text{ luni} = 9.035\%$, care generează pierderi financiare de 87 134 de lei.

Astfel, prejudiciul total, raportat la inflație constituie: 964 412 de lei + 87 134 de lei = 1 051 546 de lei.

Prin intentarea nelegitimă a dosarului penal și ridicarea ilegală a lotului de marfă de 6600 kg de nuci decojite, organul de urmărire penală a blocat toate mijloacele circulante ale întreprinderii, lipsind-o de posibilitatea de a desfășura în anii 2018-2019 unica activitate de profil din ultimii ani, exportul produselor agricole procesate, parțial de standard BIO, în rezultat întreprinderea a rămas fără surse de finanțare, motiv pentru care a suportat pierderi financiare legate de salarizarea personalului, plata impozitelor și taxelor, întreținerea mijloacelor fixe, fără ca aceste cheltuieli să fie acoperite din activitatea antreprenorială profitabilă.

Pentru a nu falimenta, a acoperi pierderile financiare legate de salarizarea personalului, plata impozitelor și taxelor, întreținerea mijloacelor fixe S.C. „Inmark” S.A. a fost impusă să antreneze surse financiare suplimentare.

Astfel, pierderile financiare ale întreprinderii au constituit pentru anul 2018 – 389 715 de lei, pentru anul 2019 - 284 531 de lei, pierderile financiare sumare pentru

2018-2019 au constituit 389 715 de lei + 284 531 de lei = 674 246 de lei.

Afirmă că din ianuarie 2018 și până în prezent întreprinderea nu a mai efectuat nici o operațiune de export, alte activități care ar fi permis obținerea vreunui profit.

Pentru prima dată din momentul fondării S.C. „Inmark” S.A. a finalizat anul financiar 2018 și 2019 cu pierderi.

Având în vedere că profitul întreprinderii a constituit pentru anul 2016 - 680 373 de lei, pentru anul 2017 - 374 956 de lei, profitul ratat este calculat ca profitul mediu pe lună înmulțit cu perioada de luni a derulării urmăririi penale.

Corespunzător, profitul mediu lunar pentru anii 2016 - 2017 (680 373 de lei + 374 956 de lei) / 24 luni constituie 43 972 de lei, iar venitul ratat pe perioada anchetei constituie: 43 972 de lei * 26 luni = 1 143 272 de lei.

Consideră că prejudiciul material cauzat S.C. „Inmark” S.A. prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și ale procuraturii constituie 2 869 064 de lei.

Au menționat că în temeiul contractului de asistență juridică nr.11 încheiat la data de 22 ianuarie 2018 între Biroul asociat „Corect”, în persoana avocatului Alexei Barbăneagră și S.C. „Inmark” S.A., asociații Condratiuc Valeriu, Ianovici Alexandru au achitat pentru serviciile juridice 40 000 de lei

Pe parcursul perioadei de timp din 22 ianuarie 2018 până la 29 mai 2020 au fost realizate următoarele acțiuni: elaborarea și prezentarea organului de urmărire penală, instanțelor de judecată a peste 21 de cereri, participarea în instanțele de judecată: judecătorul de instrucție - 9 ori, ofițerul de urmărire penală și procuror în cadrul înaintării bănuirii, învinuirii, participării în ședințele Curții de Apel Chișinău - 9 ori; participări la multiple de alte acțiuni procesual penale în apărarea ambilor reclamanti.

Notează că cheltuielile de asistență juridice sunt realmente angajate, necesare și rezonabile, corespund Recomandărilor privind quantumul onorariilor avocaților motiv pentru care solicită și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică suportate în instanțele de judecată.

Prin hotărârea din 29 iunie 2021 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată și s-a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul S.C. „Inmark” S.A. a sumei de 964 412 de lei cu titlu de prejudiciu material, 87 134 de lei cu titlu de prejudiciu de indexare în legătură cu inflația, 674 246 de lei cu titlu de pierderi financiare, 40 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Condratiuc Valerii Mihail, Ianovici Alexandru Anatolii a câte 20 000 de lei pentru fiecare reclamant cu titlu de prejudiciu moral, în rest acțiunea s-a respins.

Prin decizia din 08 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-au admis cererile de apel depuse de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova.

S-a respins cererea de apel depusă de avocatul Alexei Barbăneagră în interesele apelantului Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru, S.C. „Inmark” S.A.

S-a casat parțial hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 29 iunie 2021, în partea pretențiilor admise și în această parte s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care cerințele privind încasarea sumei de 87 134 de lei cu titlu de prejudiciu de indexare în legătură cu inflația și privind încasarea sumei de 674 246 de lei cu titlu

de pierderi financiare s-au respins.

În rest, hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 29 iunie 2021 s-a menținut fără modificări.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, concluzia instanței de fond este una neîntemeiată, contrară normelor ce guvernează raportul juridic litigios. Instanța de fond a dat o apreciere incorectă raportului juridic stabilit între părți, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, concluziile expuse în hotărâre nefiind în corespundere cu probele administrate, iar normele de drept material fiind aplicate eronat.

Instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele apelantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuraturii al Republicii Moldova în ce privește lipsa dreptului reclamanților de a cere despăgubire în cazul dat în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești or, scoaterea persoanei de sub urmărire penală conferă dreptul apelanților reclamanți de a solicita repararea prejudiciului.

În situația de fapt constatată, ținând cont că Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru au fost scoși de sub urmărire penală, Colegiul a apreciat că dâșii sunt îndreptățiți să solicite repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în temeiul art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Instanța de apel a relevat că instanța de fond corect a conchis referitor la faptul că Condratiuc Valerii și Ianovici Alexandru sunt subiecți potrivit Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, fiind îndreptățiți să solicite compensarea prejudiciului cauzat în legătură cu aceste acțiuni.

Or, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penale, în condițiile normei de drept enunțate supra, este necesară scoaterea persoanelor de sub urmărire penală, condiție legală întrunită în prezenta cauză, motiv pentru care instanța de apel a apreciat ca întemeiată cerința privind încasarea prejudiciului material în sumă de 964 412 de lei, motiv pentru care și a menținut hotărârea primei instanțe în această parte.

Instanța de apel a respins ca neîntemeiat și argumentul apelanților Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Republicii Moldova precum că prețul indicat în contract nu este cel real, dar este un preț negociat, în condițiile în care nu au prezentat probe să demonstreze contrariul.

Instanța de apel a dedus că este aplicabil coeficientul de inflație în cazul prejudiciului cauzat persoanelor fizice, iar din pretențiile formulate în acțiune rezultă că reclamanții pretind încasarea sumei de 87 134 de lei cu titlu de prejudiciu de indexare în legătură cu inflația în beneficiul persoanei juridice S.C. „Inmark” S.A.

În această ordine de idei, instanța de apel a stabilit că prin hotărârea contestată nu se atestă faptul tragerii la răspundere penală a persoanei juridice S.C. „Inmark” S.A., iar învinuirea adusă directorului și vice-directorului fără aplicarea față de aceștia a măsurilor de constrângere nu permit a concluziona blocarea persoanei juridice respective, astfel că pierderile financiare al S.C. „Inmark” S.A. legate de salarizarea personalului, plata impozitelor și taxelor, întreținerea mijloacelor fixe nu pot fi puse pe seama organului de urmărire penală.

În situația în care a optat pentru aceste metode de apărare a dreptului pretins încălcat or, alte cerințe formulate de către reclamânți au fost epuizate, prin utilizarea la alegerea sa a formulei de apărare, sunt neîntemeiate cerințele în temeiul circumstanțelor de fapt și drept invocate.

Instanța de apel a respins ca neîntemeiate cerințele privind încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul S.C. „Inmark” S.A. a sumei de 87 134 de lei cu titlu de prejudiciu de indexare în legătură cu inflația și a sumei de 674 246 de lei cu titlu de pierderi financiare, a sumei de 1 143 272 de lei cu titlu de venit ratat, acesta nefiind probat prin probe pertinente și admisibile or, aceste pretenții nu întrunesc condițiile legale pentru angajarea răspunderii statutului în sensul pretins în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Subsecvent, instanța de apel a admis parțial și cerința de încasare a prejudiciului moral, a câte 20 000 de lei pentru fiecare reclamant, în condițiile în care s-a făcut parțial dovada suportării acestuia.

Cu referire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul procesului penal, instanța de apel a apreciat ca fiind justificată or, în conformitate cu Legea nr. 87, în cazurile menționate la art. 5, în cazul constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei instanța de judecată decide și asupra cheltuielilor de judecată, astfel că persoanei fizice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistență juridică.

La examinarea cauzei penale apelanți Condratiuc Valerii și Ianovici Alexandru au fost asistați de avocați, au fost prezentate bonurile de plată a serviciilor avocațiale.

Astfel, reieșind din dovezile prezentate de către avocații apelanților în cumul cu materialele cauzei, instanța de apel a conchis ca fiind necesară admiterea cerinței de compensare a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Condratiuc Valerii și Ianovici Alexandru a cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza penală în mărime de 40 000 de lei ca fiind necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

La 16 mai 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea admiterii cererii de chemare în judecată depuse de Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru și S.C. „Inmark” S.A. împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești cu emiterea unei hotărâri noi în această parte prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului Ministerul Justiției al Republicii Moldova și-a manifestat dezacordul cu hotărârile instanțelor de judecată menționând că, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea probelor.

Instanța de fond și apel a încasat din contul bugetului de stat suma de 40 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică deși în privința intimațiilor nu au fost aplicate măsuri procesuale de constrângere, iar urmărirea penală a durat din 24.01.2018 până la 27.03.2020. Așadar, nu este clar în ce constă asistența juridică la caz. Reclamantul urmează să justifice cheltuielile de asistență juridică solicitate din

dări de seamă ale avocatului cu privire la asistenta juridică prestată și justificarea onorariului global sau per oră perceput de către avocat. În cazul nejustificării cheltuielilor de asistență juridică, judecătorul poate respinge această pretenție integral sau în parte.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor și listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora. Or, intimații/reclamanții potrivit hotărârii judecătorești contestate nu au prezentat decât facturile serviciilor de asistență juridică.

În această ordine de idei intimații s-au limitat la enumerarea acțiunilor îndeplinite de avocat în cadrul urmăririi penale doar în cererea de chemare în judecată, fără a prezenta o listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora. Astfel, luând în considerație criteriile sus-indicate, consideră nerezonabilă suma încasată de instanța de fond și apel.

Pretențiile cu privire la prejudiciul material trebuie să fie convingătoare și nu speculative, cu riscul aplicării celei mai puțin convenabile metode pentru reclamant.

Instanța de fond și apel a admis încasarea prejudiciului material ce reprezintă costul mărfii deteriorate, însă un înscris care să stabilească valoarea bănească a mărfii lipsește.

Recurentul consideră că afirmația prin scrisoarea din 17 iulie 2020 a lui Valeriu Condratiuc, directorul al S.C. „Inmark” S.A., că prejudiciul material direct constituie suma de 964 412 de lei, costul mărfii la momentul începerii urmăririi penale, nu este suficientă în justificarea prejudiciului încasat din contul bugetului de stat.

A susținut că, prețul contractului nr. 201712 din 11 decembrie 2017 încheiat între S.C. „Inmark” S.A. și „OPTIMUM SNC” în valoare de 47 301 euro, este stabilit în condițiile principiului libertății contractuale și negocierii între părți. Adică, nu de valoarea reală de piață, mai ales că este un agent economic din afara țării.

Nu poate fi neglijat că prin decizia din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost casată încheierea Judecătoriei Ungheni din 05 decembrie 2018 și pronunțată o hotărâre nouă prin care a fost respins ca nefondat demersul procurorului privind autorizarea efectuării acțiunii de urmărire penală sub formă de sechestru a 6 600 kg de „nuci comune decojite”, masa neto, ridicate la data de 20 ianuarie 2018.

Astfel, începând cu data de 20 februarie 2019 intimații fiind în drept să solicite eliberarea și restituirea mărfii ridicate la data de 20 ianuarie 2018 de către Direcția Urmărire penală a Serviciului Vamal. Deopotrivă, din lista de solicitări de eliberare și restituire a mărfii semnată de S.C. „Inmark” S.A. se desprinde că ofițerul de urmărire penală a invitat intimații pentru preluarea mărfii la 08 aprilie 2019, iar intimații au solicitat expertizarea preventivă a mărfii. Astfel, reclamanții nu au prezentat alte probe, iar constatările instanței în acest sens sunt bazate pe scrisoarea din 17 iulie 2020 a lui Valeriu Condratiuc director al S.C. „Inmark” S.A.

Cu privire la prejudiciul moral a menționat că, obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferințelor psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni (inacțiuni) i-au fost cauzate suferințe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

Mărimea prejudiciului moral urmează să fie proporțională cu sumele acordate de CtEDO în cauze similare, adică în cauze care vizează violări similare ale Convenției și care sînt îndreptate împotriva Republicii Moldova sau a țărilor cu un

nivel de dezvoltare economic comparabil cu cel al Republicii Moldova. Sarcina probării mărimii prejudiciului moral revine reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți.

La caz, nu poate fi neglijat faptul că în privința reclamanților nu au fost aplicate măsuri procesuale de constrângere, aceștia s-au aflat în libertate fiind alături de familie. De asemenea, nu a fost probat faptul că informația privind învinuirea acestora a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ de către societate și a avut un impact negativ asupra poziției lor sociale. De altfel, prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

La 09 iunie 2022, Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru și Societatea Comercială „Inmark” Societate pe Acțiuni, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care au solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel prin care s-au respins cerințele cu privire la încasarea sumei de 87 134 de lei, prejudiciu de indexare în legătură cu inflația și a sumei în mărime de 674 246 de lei pierderi financiare, cu menținerea în această parte a hotărârii primei instanțe, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea respingerii cerințelor de încasare a profitului ratat în mărime de 1 143 272 de lei, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a cerinței, casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea încasării prejudiciului moral în mărime de 20 000 de lei, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a cerinței privind încasarea prejudiciului moral în mărime mde 450 000 de lei pentru fiecare, în rest decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond să fie menținute fără modificări.

În motivarea recursului și-au manifestat dezacordul cu hotărârile instanțelor de judecată, menționând că, nici prima instanță, nici instanța de apel nu au analizat și nu au invocat în ce au constatat acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

În cauza dată instanțele de judecată urmau să aplice prevederile Codului de procedură civilă, referitor la temeiurile degrevării de probațiune.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, *inter alia*, că atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție.

Prin urmare din 20.01.2018 de când a avut loc ridicarea ilegală a lotului de 6,6 tone de miez de nuca și pînă la emiterea ordonanței din 27.03.2020 de scoatere integrala a învinuiților de sub urmărire penală, clasarea procesului penal din motivul lipsei elementelor infracțiunii (peste 26 luni) proprietarilor, Ianovici Alexandr și Condratiuc Valerii nu li s-a întors în termen, în conformitate cu deciziile instanțelor de judecată, producția ridicată contrar legii.

Executarea la timp de către organul de urmărire penală a încheierii judecătorului de instrucție din 30 mai 2018 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019 ar fi fost suficientă pentru exportarea producției și îndeplinirea de către exportatori a obligațiilor contractuale.

Multiplele solicitări, peste 20 la număr, toate semnate și coordonate de reclamanți, adresate ofițerului de urmărire penală, procurorului, conducător al urmăririi penale, procurorilor ierarhic superiori, cu referire la necesitatea întoarcerii mărfii, îndeplinirii hotărârilor irevocabile ale judecătorului de instrucție și deciziei

Curtii de Apel Chişinău, au fost respinse. Reclamanţii pînă la 27 martie 2020, data emiterii ordonanţei de scoatere a lor de sub urmărirea penală şi clasarea procesului penal, au fost lipsiţi de dreptul de posesiune, folosinţă şi dispoziţie, cea ce constituie conţinutul dreptului de proprietate.

Organul de urmărire penală nu s-a expus în genere asupra ilegalităţii reţinerii mărfii şi interzicerea trecerii frontierei vamale, acţiuni contrare art. 26 din Legea cu privire la tariful vamal din 20.11.1997, cu modificările din 05.05.2017, care stipulează direct condiţiile de refuz a trecerii mărfii peste frontiera vamală.

Au indicat că, prejudiciu material constă din preţul producţiei indicate de organul de urmărire penală în documentele de recunoaştere a reclamanţilor în calitate de învinuiţi în sumă de 964 412 de lei, sumă confirmată şi de prevederile contractului de cumpărare - vânzare a miezului de nucă, plus aplicarea procentului de indexare a prejudiciului în legătură cu inflaţia, calculată pentru anii 2018, 2019, care constituie 4,17% pentru perioada urmăririi penale, în corespundere cu datele oficiale ale Băncii Naţionale ale R. Moldova.

Prin intentarea nelegitimă a dosarului penal şi ridicarea ilegală a lotului de marfă de 6600 kg de nuci decojite, organul de urmărire penală a blocat toate mijloacele circulante ale întreprinderii, lipsind-o de posibilitatea de a desfăşura în anii 2018-2019 unica activitate de profil din ultimii ani, exportul produselor agricole procesate, parţial de standart BIO.

Tergiversarea proceselor penale şi civile în cauzele penale şi civile au cauzat imposibilitatea activităţii întreprinderii, urmările cărora sunt prezente şi pentru perioada actuală (anii 2018-2022). Aceasta situaţie, pornirea ilegală a urmăririi penale, a lăsat întreprinderea fără surse de finanţare, impunând-o să genereze pierderi financiare, legate de salarizarea personalului, plata impozitelor si taxelor, întreţinerea mijloacelor fixe fără ca aceste cheltuieli să fie acoperite din activitatea antreprenorială profitabilă.

La caz, au fost prezentate probe, care confirmă şi mărimea beneficiului care nu a fost obţinut din cauza încălcării drepturilor sale patrimoniale, precum şi legătura causală între acţiunile ilegale ale organului de urmărire penală şi profitul ratat. Temei juridic de încasare a venitului ratat îl constituie şi art. 7 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, care stabileşte că persoanei juridice i se repară prejudicial patrimonial efectiv cauzat, precum şi beneficiul neobţinut (venitul ratat) în urma acţiunilor ilicite.

Au indicat că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echităţii, care exprimă că indemnizaţia trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire.

Luând în vedere principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, suferinţele morale cauzate pe parcursul a circa 5 ani, starea de stres şi frustrare cauzate reclamanţilor, colectivului de muncă, durata urmăririi penale de 26 luni, conchide că în prezenta cauză sunt motive întemeiate de a stabili cuantumul prejudiciului moral în mărime de 450 000 de lei pentru fiecare reclamant, persoane fizice.

Au menţionat că, este necesar de a lua în considerare faptul că s-au apărut 2 persoane fizice, precum şi persoana juridică. Conform anexei privind activitatea de apărare a reclamanţilor, apărarea a fost activă, s-au elaborat şi s-au înaintat multiple cereri de clasare a urmăririi penale, au avut loc 9 participări la şedinţele de judecată (judecătorii de instrucţie din Chişinău, Ungheni, Curtea de Apel Chişinău). La

fiecare din aceste ședințe s-au consumat cel puțin 4 ore. Prin urmare costul mediu de acordare a asistenței juridice doar în instanțele de judecată constituie 900 euro (9 ședințe x 100). În cadrul urmăririi penale au fost depuse 18 cereri, la elaborarea cărora era necesar câte 4-6 ore (13 cereri x 5 x 100 = 6 500 euro), iar urmărirea penală a durat 26 luni.

La 26 mai 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d.11, vol. II).

La 07 iunie 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință prin care a solicitat admiterea cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

La 09 iunie 2022, Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru și SC „Inmark” SA, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră, au depus referință prin care au solicitat respingerea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca neîntemeiat.

La 10 iunie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs depusă de către Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru și SC „Inmark” SA, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d.35, vol. II).

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 08 februarie 2022.

La data de 05 mai 2022 a fost expediată în adresa participanților la proces decizia motivată (f.d. 240, vol. I), însă date privind recepționarea acesteia la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recursul la 16 mai 2022, iar Condratiuc Valerii, Ianovici Alexandru și SC „Inmark” SA, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră, au declarat recursul la 09 iunie 2022, astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Condration Valerii, Ianovici Alexandru și Societatea Comercială „Inmark” Societate pe Acțiuni, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Condration Valerii, Ianovici Alexandru și Societatea Comercială „Inmark” Societate pe Acțiuni, reprezentați de avocatul Alexei Barbăneagră.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecători

Mariana Pitic

Victor Burduh